

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem v právní věci žalobce: **Ing. B. F.**, bytem, zastoupeného Mgr. Sylvou Šiškeovou, advokátkou se sídlem Jakubské nám. 4, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 02.05.2017, č.j. 511 113 267/315-EKO,

t a k t o :

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladu řízení.
- III. Žalované se **nepřiznává** právo na náhradu nákladů.

O d ů v o d n ě n í

I.

Vymezení věci

Žalobce se domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty námitky žalobce a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 31.01.2017, č.j. R-31. 1. 2017-424/511 113 267 (dále též „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zamítla žalobci jeho žádost uplatněnou dne 02.08.2016 o zvýšení starobního důchodu pro nesplnění podmínek ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZDP“).

V prvostupňovém rozhodnutí žalovaná k žádosti žalobce uvedla, že způsob hodnocení studia na střední a vysoké školy se pro účely důchodového pojištění upravuje v ustanovení

§ 13 ZDP. Na základě tohoto ustanovení byla žalobci zhodnocena doba studia od 01.09.1967 do 12.11.1975, přičemž s ohledem na platnou právní úpravu nelze při výpočtu důchodu přihlídnout k době studia po tomto datu. Dále žalovaná k procesní výměře důchodu uvedla, že tato se stanoví podle ustanovení § 33 a § 34 ZDP. Při stanovení výše důchodu se podle ustanovení § 34 odst. 1 ZDP náhradní doba pojištění označená na osobním listě důchodového pojištění započítává pouze v rozsahu 80 %. V případě žalobce byla na 80 % omezena doba studia po 18. roce věku, doba nezaměstnanosti a doba pobírání nemocenských dávek po skončení pracovního poměru v celkovém rozsahu 2.341 dnů. Pro výši důchodu se tedy z tohoto počtu dnů (2.341) započítává pouze 80 %, tj. 1.873 dnů. Pro výši důchodu (stanovení procentní výměry) tedy žalobce získal 44 roků a 247 dnů, přičemž dle ustanovení § 34 odst. 1 ZDP činí procentní výměra 1,5 % výpočtového základu za každý celý rok pojištění. Žalovaná tedy uzavřela, že o výši důchodu žalobce bylo rozhodnuto správně a v souladu s platnými právními předpisy.

Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých žádal o opravu výpočtu svého starobního důchodu. Zpochybnil výši přiznaného důchodu z důvodu zápočtu doby studia do celkové doby pojištění podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. m) ZDP ve spojení s ustanovením § 13 odst. 2 ZDP. Žalobce přitom požadoval zohlednění doby studia v celém rozsahu bez omezení na prvních 6 let studia po 18. roce věku, a dále použití koeficientů nárůstu všeobecného vyměřovacího základu při stanovení osobního vyměřovacího základu. Žalobce totiž nastoupil na základní školu s ohledem na datum svého narození bez svého zavinění a bez možnosti toto ovlivnit až téměř v sedmi letech. Proto byla procentní výměra výše jeho starobního důchodu počítána pouze ze 44 let pojištění, nikoliv ze 45 let pojištění, jako by tomu bylo, kdyby byl narozen o několik měsíců dříve. Žalobce proto požadoval po žalované zvýšení přiznaného starobního důchodu.

Napadeným rozhodnutím žalovaná prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Žalovaná v odůvodnění svého rozhodnutí mj. nesouhlasila s názorem žalobce, že je z hlediska svého studia diskriminován. Dle žalované se nejedná v případě žalobce o rozdílné zacházení oproti jiným pojištěncům ve stejné situaci a neodpovídající požadavkům zakotveným v právním předpise. Žalovaná nemá možnost přistoupit k individuální úpravě výše důchodu žalobce, a to při hodnocení délky studia a při použití jiného koeficientu nárůstu všeobecného vyměřovacího základu. Hodnotit dobu studia ve větším rozsahu než stanoví ustanovení § 13 ZDP, zákon neumožňuje.

II. Obsah žaloby

Žalobce uvedl, že žalovaná v napadeném rozhodnutí uvedla, že nemá kompetenci rozhodovat nad rámec platných právních předpisů. Současně dovodila, že žalobce není diskriminován, protože se jedná o opatření dopadající na všechny jednotlivce ve stejné

situaci. Takový způsob vypořádání se s komplexní, ucelenou a logickou argumentací je však nedostatečný, a napadená rozhodnutí jsou nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů, neboť se nevypořádala s jeho žádostí ani s jeho námitkami v plném rozsahu.

Žalobce dále uvedl, že svou žádost o zvýšení starobního důchodu podal v souladu s ustanovením § 56 odst. 1 písm. b) ZDP. Pro vyloučení pochybností konstatoval, že se zvýšení starobního důchodu domáhal zpětně ke dni přiznání starobního důchodu. Dle názoru žalobce se v důsledku protiústavnosti ustanovení § 13 odst. 2 věty druhé ZDP, tj., za náhradní dobu pojištění se považuje též doba získaná před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let, dochází k výplatě jeho starobního důchodu ve výši přibližně o 300,- Kč měsíčně nižší, než by tomu bylo, pokud by byl narozen např. ve stejném roce, ale v měsících červen až srpen. Žalobce na základní školu nastoupil až téměř v sedmi letech, neboť jiná možnost nebyla možná., Tento jeden rok mu nyní zásadně chybí, neboť procentní výměra výše jeho starobního důchodu je počítána pouze ze 44 let pojištění, a nikoliv ze 45 let pojištění, jako by tomu bylo, kdyby byl narozen o několik měsíců dříve, a během studia tak jeden rok „ušetřil“. Žalobce přitom nespadá do situace tzv. věčného studenta, neboť studoval naprosto minimální počet let, který byl v dané době potřebný pro ukončení základního, středoškolského i vysokoškolského studia. Žalobce odmítá přístup žalované, který *de facto* upřednostňuje „dělnickou třídu“, resp. osoby, které ve věku 18 let nastoupily do zaměstnání, před osobami, které dle svých možností a schopností řádně a úspěšně studovaly na vysoké škole, a to v minimálním rozsahu stanoveném pro jeho typ studia. Takový přístup je diskriminační, a to bez ohledu na to, že postihuje celou skupinu osob narozených ve stejném období.

Zákonodárce zcela bezprecedentně ztotožnil pojem „školní rok“ s pojmem „kalendářní rok“. Pokud by byl použit logický, správný a spravedlivý pojem „školní rok“, pak by žalobce zákonnou podmínku splnil. Za studenty jsou dle platných právních předpisů např. pro účely slev na dani považováni studenti až do věku 26 let. Pro účely důchodového pojištění je nedůvodně touto hranicí věk pouhých 24 let. Žalobce přitom dokončil svá studia ještě před 26. rokem svého věku.

Žalobce využil svého ústavně zaručeného práva na vzdělání dle čl. 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), a namísto výdělečné činnosti, kterou mohl začít vykonávat v 18 letech, absolvoval vysokoškolské studium. Rovněž celý život poctivě pracoval a odváděl prostředky na důchodovém pojištění. Nyní je však krácen na dávce důchodového pojištění, na kterou má nárok. Odkázal i na právo vyplývající z čl. 30 odst. 1 Listiny (na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří), na kterém je v porovnání s jiným občany nedůvodně krácen z důvodů využití svého práva vyplývajícího právě z čl. 33 odst. 2 Listiny (právo na vzdělání). Postupem žalované je tak dán rozpor i s právem ústavním. Žalobce navrhl, aby soud v souladu s ustanovením § 48 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), řízení přerušil a předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení ustanovení § 13 odst. 2 věty druhé ZDP.

Závěrem žalobce zdůraznil, že žádal pouze přiznání spravedlivého hmotného zabezpečení ve stáří. Aplikací právního předpisu založenou striktně na jazykových výkladových pravidlech a popřením faktické stránky věci nastolila žalovaná situaci, ve

kteřé byl popřen hlavní účel poskytování dávek důchodového zabezpečení. Žalobce tak byl omezen na základních právech a svobodách zakotvených v Listině, jakož i v Mezinárodním paktu o hospodářských, kulturních a sociálních právech a Evropské sociální chartě. Žalovaná měla provést výklad objektivně-teleologický, který plně sleduje smysl a účel ZDP a žalobce na jeho právech nezkracuje.

Žalobce tedy namítl nezákonnost napadeného rozhodnutí z důvodu nesprávného posouzení právní otázky žalovanou. Z tohoto důvodu proto navrhl, aby krajský soud napadené, jakož i prvostupňové, rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

III.

Vyjádření žalované k žalobě

Žalovaná ve svém vyjádření předně uvedla, že žalobce dne 23.05.2014 uplatnil žádost o starobní důchod. Rozhodnutím ze dne 19.06.2014, č.j. 511 113 267, byl žalobci od 13.07.2014 přiznán starobní důchod ve výši 15.128,- Kč měsíčně. Proti rozhodnutí uplatnil námitky, v nichž nesouhlasil mj. i s omezením studia získaného po 18. roce věku na šest let. Žalovaná jeho námitky následně zamítla. Žádostí ze dne 15.12.2014 se žalobce domáhal mj. prominutí omezení zápočtu doby studia získaného po 18. roce věku na šest let v rámci odstranění tvrdosti zákona. Rozhodnutím ze dne 26.06.2015, č.j. 2015/14429-71, byla jeho žádost Ministryní práce a sociálních věcí ČR zamítnuta. Prvostupňovým a napadeným rozhodnutím poté žalovaná zamítla žádost žalobce o zvýšení důchodu pro nesplnění podmínek ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) ZDP.

Dále uvedla, že od 01.01.2004 se doba studia před rokem 1996 hodnotí v závislosti na tom, jde-li o studium před 18. rokem věku nebo po 18. roce věku. Doba studia před 18. rokem věku se hodnotí nadále jako doba pojištění, tj. v plném rozsahu. Doba studia po 18. roce věku se hodnotí jako náhradní doba pojištění, a to jen v rozsahu prvních šesti let studia. Změna hodnocení doby studia jako náhradní doby pojištění má poté rovněž ten dopad, že pro výši důchodu se doba studia jako náhradní doba pojištění hodnotí podle ustanovení § 34 odst. 1 věty druhé ZDP v rozsahu 80 %. Žalobci vznikl nárok na starobní důchod až dne 13.07.2014, a tudíž rozhodla žalovaná správně, pokud mu dobu studia získanou po 18. roce věku započítala pouze v rozsahu šesti let a pro výši důchodu v rozsahu 80 %.

K námitce žalobce týkající se nástupu do první třídy základní školy o rok později než někteří jeho vrstevníci žalovaná uvedla, že podle školského zákona č. 34/1953 Sb. (s účinností od 07.05.1953 do 28.12.1960) trvala povinnost chodit do školy osm let a začínala počátkem školního roku následujícího po dni, kdy dítě dovrší šestý rok věku. Toto základní vzdělání poskytovala osmiletá střední škola nebo jedenáctiletá střední škola v prvních osmi ročnících. V posuzovaném případě se tak nejedná o diskriminaci, neboť příslušné ustanovení školského zákona dopadlo na všechny děti narozené po 31. srpnu příslušného kalendářního roku. Skutečnost, že žalobce, vzhledem k datu svého narození a s ohledem na tehdy platné školské právní předpisy, nastoupil povinnou školní docházku o rok později než někteří jeho vrstevníci, nelze přičítat k tíži žalované. Žalovaná jakožto výkonný orgán je při rozhodování o dávkách důchodového pojištění povinna dodržovat

právní předpisy týkající se důchodového zabezpečení a nikoli je měnit nebo aplikovat vlastní právní názory.

K námitce krácení na jeho právech vyplývajících z Listiny žalovaná upozornila, že podle čl. 41 Listiny práv uvedených v čl. 26, 27 odst. 4, čl. 28 až 31, čl. 32 odst. 1 a 3, čl. 33 a čl. 35 Listiny je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí. Ve zbytku žalovaná odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí.

S ohledem na výše uvedené žalovaná navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Replika žalobce

Žalobce především uvedl, že žalovanou zmíněný školský zákon č. 31/1953 Sb. pozbyl účinnosti v roce 1960 a byl nahrazen zákonem č. 186/1960 Sb., o soustavě výchovy a vzdělávání (dále jen „školský zákon“). Podle ustanovení § 5 odst. 2, věty druhé, tohoto předpisu trvala povinná školní docházka devět let a začínala počátkem školního roku, který následoval po dni, kdy dítě dovršilo šestý rok věku. S ohledem na tento předpis tak jeho základní školní docházka trvala devět let, přičemž docházku na základní škole ukončil až v roce 1967. Jedná se tedy o další jeden rok navíc, kromě odkladu nástupu školní docházky, který není ZDP zohledněn. Znění současné právní úpravy je nastaveno na režim tzv. osmiletky a jedenáctiletky. V případě žalobce však jeho vzdělávací proces trval devět let povinné školní docházky, čtyři roky střední školy a pět let vysoké školy, tedy celkem 18 let studia, což není právní úpravou zohledněno.

Dále žalobce poukázal na to, že v posuzovaném případě nebyla provedena řádná revize výpočtu jeho starobního důchodu při použití příslušných koeficientů navýšení a nebyla doložena jeho správnost pro příslušné období. V době výpočtu jeho starobního důchodu bylo použito koeficientů navýšení v jeho neprospěch.

IV. Posouzení věci krajským soudem

Žaloba byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen s.ř.s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).

Napadené rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí, hlavy II, dílu 1, § 65 a následujících s.ř.s. v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).

Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud při svém rozhodování vyšel z následujících skutečností, úvah a závěrů.

Před vlastním vypořádáním jednotlivých žalobních bodů se soud zabýval otázkou, v jakém rozsahu bude napadené rozhodnutí přezkoumávat, tedy zda žalobní body, uvedené žalobcem v žalobě a následné replice, byly uplatněny včas. Vymezením žalobních bodů je totiž soud vázán a v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s.ř.s. v jejich mezích přezkoumává napadené výroky rozhodnutí.

Krajský soud v této souvislosti připomíná, že žaloba ve správním soudnictví představuje procesní úkon, jímž se žalobce obrací na soud a žádá jej, aby jeho veřejným subjektivním právům, která byla porušena či ohrožena, poskytl spravedlivou ochranu. Soudní řád správní přitom požaduje, aby žaloba splňovala určité náležitosti tak, aby mohla být podkladem pro přezkum zákonnosti vydaného správního rozhodnutí, které je žalobou napadeno a proti němuž tato žaloba směřuje. Vedle obecných obsahových náležitostí podání, jak je upravuje § 37 odst. 3 s.ř.s., musí žaloba splňovat také další náležitosti vyplývající ze zvláštních ustanovení o řízení podle části třetí, hlavy druhé s.ř.s. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu k těmto náležitostem patří dle ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s.ř.s. mj. *žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné.*

Žalobní řízení ve správním soudnictví je založeno na zásadách koncentrace a dispozitivnosti. To především znamená, že soud přezkoumává napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), z nichž, jak bylo uvedeno výše, musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů žalobce považuje napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Podle ustanovení § 71 odst. 2 věty druhé a třetí s.ř.s. žalobce může v žalobě formulované žalobní body kdykoli za řízení omezit, tzn. určitý žalobní bod vypustit nebo zúžit námitky v něm uvedené; *rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může jen ve lhůtě pro podání žaloby* (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23.05.2007, č.j. 7 Afs 106/2006-76, rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25.10.1999, č.j. 6 A 28/98-47, nález Ústavního soudu ze dne 10.03.1999, sp.zn. I. ÚS 164/97. Poslední dva se vztahují k předcházející právní úpravě zahrnuté v o.s.ř., jsou však plně aplikovatelné i nyní. Podle ustanovení § 72 odst. 1 s.ř.s. je žalobu možno podat ve lhůtě dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Podstata citovaných zásad přitom spočívá nejenom v zájmu na rychlosti a hospodárnosti řízení, ale také v ochraně ostatních účastníků řízení ve smyslu nastolení určité právní jistoty ohledně vymezení předmětu soudního řízení, kdy po uplynutí zákonem stanovené lhůty je definitivně a najisto určeno, co bude předmětem soudního přezkumu.

Žalobce podal žalobu v zákonem stanovené lhůtě, neboť soudu byla doručena dne 28.06.2017 a napadené rozhodnutí mu bylo doručeno dne 09.05.2017. V podané žalobě přitom uplatnil výše specifikované žalobní body, ve kterých namítal nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů spočívající v nevypořádání námitek žalobce v plném rozsahu, jakož i nezákonnost napadeného rozhodnutí z důvodu nesprávného posouzení právní otázky výše přiznaného důchodu z důvodu zápočtu doby studia do celkové doby pojištění podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. m) ZDP ve spojení s ustanovením § 13 odst. 2 ZDP. Žalobce požadoval zohlednění doby studia v celém

rozsahu bez omezení na prvních šesti let studia po 18. roce věku. Tyto žalobní body tedy byly uplatněny včas.

Dále žalobce doručil soudu dne 06.10.2017 repliku k vyjádření žalované. Zde byl nad rámec podané žaloby uplatněn žalobní bod shrnutý výše v textu tohoto rozhodnutí. V tomto podání však žalobce mohl pouze navazovat na v žalobě uvedené žalobní body, podpořit je argumentačně a navrhopat k nim důkazy. To taktéž zčásti učinil, když v replice poukázal na chybnou aplikaci neúčinného školského zákona ze strany žalované, jakož i na vadné nastavení současné právní úpravy ZDP. Pokud však žalobce zároveň namítal neprovedení řádné revize výpočtu jeho starobního důchodu při použití příslušných koeficientů navýšení a nedoložení jejich správnosti pro příslušné období, jedná se o žalobní bod uplatněný po lhůtě k podání žaloby (která uplynula dne 09.07.2017), tedy opožděně, a není povinností soudu se jí zabývat. Ani dvě námitky týkající se obecně způsobu stanovení výše starobního důchodu nelze pro účely rozhodnutí o žalobě sloučit a tvrdit, že včas uplatněná námitka je rozvinuta námitkou uplatněnou později (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.05.2018, č.j. 8 Afs 215/2016-35). Nelze se proto dovolávat přezkumu opožděně doplněných námitek pouze z důvodu, že v nejobecnější rovině souvisejí s projednávanou věcí, když je zřejmé, že námitka uplatněná v replice je svou kvalitou, a tedy i obsahem, námitkou zcela odlišnou od námitek uvedených v podané žalobě (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20.07.2011, č.j. 1 Afs 41/2011-178). V nyní posuzované věci se jedná o zcela novou námitku, ke které krajský soud nemohl přihlédnout. Projednání později uplatněných žalobních bodů by znamenalo nepřipustné porušení principu koncentrace řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.12.2004, č.j. 1 Afs 25/2004-69). Současně se ani nejedná o vady, ke kterým by byl soud povinen přihlížet z úřední povinnosti, tedy o vady, bránící přezkumu rozhodnutí v rámci žalobních bodů, případně o vady způsobující nicotnost napadeného rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 76 odst. 1 písm. c) a odst. 2 s.ř.s. K tomu blíže rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.11.2003, sp.zn. 2 Azs 23/2003, podle kterého „(...) Jestliže účastník v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nenamítá vady řízení uvedené v ustanovení § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s., soud přihlédne z úřední povinnosti k existenci takových vad jen za předpokladu, že jsou bez dalšího patrné ze správního spisu a zároveň se jedná o vady takového charakteru a takové míry závažnosti, že brání přezkoumání napadeného rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů.“

Pouze obiter dictum soud podotýká, že by uvedené námitce nepřisvědčil, i kdyby byla uplatněna včas. Jak bylo ověřeno ze správního spisu, námitku zcela totožného obsahu žalobce uvedl již v textu svých námitek proti prvostupňovému rozhodnutí. Žalovaná se jí dostatečně a srozumitelně zabývala na straně 6 napadeného rozhodnutí, kde řádně specifikovala důvody použití zvolených koeficientů nárůstu všeobecného vyměřovacího základu. Ani v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí, ani v replice k vyjádření žalované, žalobce přitom nikterak nekonkretizoval, z jakého důvodu považoval zvolené koeficienty nárůstu všeobecného vyměřovacího základu za nesprávné, resp. v čem shledával pochybení žalované. Spokojil se s pouhým obecným rozporováním postupu žalované. Žalobce proto nemohl po žalované očekávat obsáhlé vypořádání stran takto uplatněné námitky beroucí v potaz všechny myslitelné důvody pro rozporování postupu žalované při stanovení koeficientů nárůstu, neboť rozsah vypořádání námitky by měl

logicky odpovídat rozsahu samotné námitky, její konkretizaci a zdůvodnění. Soud s ohledem na výše uvedené odkazuje na vypořádání této námitky žalovanou.

Následně se zdejší soud zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí, neboť se jedná o tak závažnou vadu, že se jí musí zabývat i tehdy, pokud by to žalobce nenamítal, tedy z úřední povinnosti. Je-li totiž správní rozhodnutí nepřezkoumatelné, lze jen stěží uvažovat o jeho přezkumu správním soudem, což ostatně vyplývá již z lingvistické stránky věci, kdy nepřezkoumatelné rozhodnutí logicky nelze věcně přezkoumat. Nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí tedy obvykle bývá překážkou posouzení důvodnosti dalších žalobních námitek, což však v daném případě nenastalo.

Žalobcem byla namítána nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů. K nepřezkoumatelnosti správních rozhodnutí pro nedostatek důvodů uvedl Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 26.02.1993, sp.zn. 6 A 48/92, SJS 27/0, SP č. 27/1994, že: *„Z odůvodnění rozhodnutí musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné, nebo jinými řádně provedenými důkazy za vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů a jaké úvahy jej případně vedly k uložení sankce v konkrétní výši. Z odůvodnění správního rozhodnutí musí jednoznačně vyplývat, že se správní orgán posuzovanou věcí zabýval, neopomenul žádné účastnické námitky a přihlédl i k námitkám strany druhé. Užité argumenty a úvahy správního orgánu nesmí vzbudit pochybnosti o jeho nezávislosti a odbornosti. Z odůvodnění musí plynout vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Pokud by tomu tak nebylo, rozhodnutí by bylo nepřezkoumatelným, neboť by nedávalo dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle.“*

Při výkladu pojmu „nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu“ vyšel zdejší soud dále i z konstantní judikatury vztahující se k nepřezkoumatelnosti soudních rozhodnutí, která je shrnuta např. v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21.12.2011, č.j. 2 As 85/2011-170 (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), kde je mj. uvedeno: *„K vymezení rozsahu přezkoumatelnosti soudních rozhodnutí přispěl Ústavní soud, který např. v nálezu ze dne 11.04.2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, publ. ve Sb. n. u. ÚS, svazek 45, nález 64, str. 77, vyslovil, že odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval soud při posuzování rozhodné skutečnosti, nevyhovuje zákonným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena. Ústavní soud rovněž v nálezu ze dne 17.12.2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08 (dostupný na nalus.usoud.cz) také konstatoval: „Soudy jsou povinny své rozhodnutí řádně odůvodnit; jsou povinny též vysvětlit, proč se určitou námitkou účastníka řízení nezabývaly (např. proto, že nebyla uplatněna v zákonem stanovené lhůtě). Pokud tak nepostupují, porušují právo na spravedlivý proces garantované čl. 36 odst. 1 Listiny.“ V tomto nálezu Ústavní soud dále vyslovil, že „... je-li povinností krajských soudů vyplývající z práva na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod to, aby se vypořádaly i s námitkami žalobců uplatněnými opožděně, a to z pohledu*

včasnosti jejich uplatnění, tím spíše je dána povinnost krajských soudů vypořádat se s námitkami uplatněnými v žalobě, tedy řádně a včas“. Z konstantní judikatury Ústavního soudu (např. náleze ze dne 20.06.1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, publ. ve Sb. n. u. ÚS, svazek 3, náleze 34, str. 257, a náleze ze dne 26.06.1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, publ. ve Sb. n. u. ÚS, svazek 8, náleze 85, str. 287) také vyplývá, že jedním z požadavků vyplývajících z práva na spravedlivý proces a z principů právního státu je povinnost soudů svá rozhodnutí odůvodnit. Ve správním soudnictví nachází tato zásada vyjádření v ustanovení § 54 odst. 2 s.ř.s. Z odůvodnění rozsudku musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Pokud by tomu tak nebylo, rozhodnutí by bylo nepřezkoumatelné, protože by nedávalo dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle a způsobem porušujícím ústavně zaručené právo na spravedlivý proces.

Také Nejvyšší správní soud ve svých rozsudcích opakovaně vyslovil, že není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s.ř.s. zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby. Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.07.2005, č.j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS, a také rozsudek ze dne 29.07.2004, č.j. 4 As 5/2003-52). Obdobně v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14.11.2007, č.j. 1 Afs 53/2007 - 34, bylo vysloveno, že „(...) je povinností soudu stranám sporu ozřejmit, jakými úsudky byl veden a k jakým závěrům dospěl“. V této souvislosti lze také poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.01.2008,

č.j. 5 As 29/2007-64, v němž se uvádí, že v situaci, kdy „(...) je část odůvodnění rozsudku krajského soudu, v níž se měl krajský soud vyjádřit ke skutkovým a právním otázkám vyplývajícím z uplatněných žalobních bodů, tvořena z valné části toliko pasážemi převzatými bez dalšího komentáře z publikovaného judikátu v jiné, skutkově i právně odlišné věci, aniž by krajský soud zároveň vyložil, jaký význam mají tyto převzaté závěry pro jeho rozhodnutí ve věci, je rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů“. Za nepřezkoumatelná pro nesrozumitelnost pak lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 04.12.2003, č.j. 2 Azs 47/2003-130, publ. pod č. 244/2004 Sb. NSS). Také správní rozhodnutí lze považovat za nepřezkoumatelné buď pro nedostatek důvodů, nebo pro nesrozumitelnost. Stejně závěry je tak třeba zásadně vztáhnout i na rozhodnutí správních orgánů.

Krajský soud neshledal žádnou z vad, pro kterou by bylo napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, ať už pro nesrozumitelnost (nelze seznat určitý a jednoznačný výrok,

jde o výrok s obsahem rozporuplným, nevykonatelným apod.), nebo pro nedostatek důvodů (odůvodnění je v rozporu s výrokem, popř. jiné důvody než ty, v nichž má mít dle zákona oporu, odůvodnění postrádá rozhodný důvod pro výrok či neobsahuje žádné hodnocení provedených důkazů a závěr z nich učiněný). Namítá-li žalobce, že se žalovaná nedostatečně vypořádala se všemi důvody uvedenými v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí, je třeba připomenout, že jí žádný právní předpis nestanoví povinnosti vypořádávat námitky ve stejné struktuře, v jaké žalobce námitky podal. Je pouze na žalované, aby odvolací námitky či navržené důkazy vypořádala, logicky odůvodnila a argumentovala s uvedením skutkových a právních důvodů. To se ve zde projednávaném případě stalo a soud proto nemůže přisvědčit žalobci ani v jednom z jeho odkazů na vady, které by vedly k nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Žalovaná se vyjádřila ke všem rozhodným otázkám, které rovněž zdůvodnila a srozumitelně uvedla, co ji vedlo k závěru napadeného rozhodnutí.

Žalobci nelze přisvědčit v jeho přesvědčení, že se žalovaná dostatečně nevypořádala s námitkou týkající se posouzení právní otázky výše přiznaného důchodu z důvodu zápočtu doby studia do celkové doby pojištění podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. m) ZDP ve spojení s ustanovením § 13 odst. 2 ZDP. Žalobce přitom požadoval zohlednění doby studia v celém rozsahu bez omezení na prvních 6 let studia po 18. roce věku, přičemž poukazoval na diskriminaci při výpočtu výše starobního důchodu. Jak soud ověřil ze správního spisu, žalovaná se touto otázkou zabývala na stranách 4, 5 a 6 napadeného rozhodnutí rámci vypořádání se s jednotlivými námitkami žalobce. Žalovaná rovněž v napadeném rozhodnutí opakovaně uvedla, že v jejím postupu při vydání prvostupňového rozhodnutí neshledala žádné vady při stanovení výše starobního důchodu, čímž se prakticky ztotožnila s hodnocením předmětné otázky v prvostupňovém rozhodnutí.

Z odůvodnění napadeného rozhodnutí, stejně jako prvostupňového rozhodnutí, je tudíž seznatelné, které otázky správní orgány považovaly za rozhodné. Vzájemná souvislost jednotlivých úvah, jež v napadeném rozhodnutí vyslovila žalovaná, je zřetelná. Napadené rozhodnutí proto soud považuje za přezkoumatelné. Žalovaná dostala požadavku vyplývajícímu z ustanovení § 68 odst. 3 správního řádu. Ostatně sám žalobce s tímto rozhodnutím polemizuje, což by v případě nepřezkoumatelnosti nebylo možné, a skutečnost, že se závěry žalované nesouhlasí, nutně neznamená, že je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné.

Ve světle těchto skutečností považuje krajský soud námitku nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí za nepřipadnou. Přistoupil proto k posouzení podstaty projednávané věci.

Námitku žalobce týkající se diskriminačního postupu žalované spočívající v nezapočítání celé doby studia na vysoké škole do náhradní doby pojištění žalobce, soud neshledal důvodnou.

Dle ustanovení § 13 odst. 2 ZDP se za náhradní dobu pojištění považují též náhradní doby získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodu za výsluhu let. Za náhradní dobu pojištění se považuje též doba studia získaná před 1.

lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let.

Žalobce se narodil dne 13.11.1951, 18 let věku dosáhl dne 13.11.1969. Z obsahu správního spisu přitom vyplývá, že nastoupil do první třídy základní školy ke dni 01.09.1958, neboť věku šesti let nabyt ke dni 13.11.1957. Povinnou školní docházku ukončil ke dni 30.06.1967. Dále žalobce studoval v období od 01.09.1967 do 16.06.1971 na Střední zemědělské technické škole v Českých Budějovicích a studium ukončil vykonáním maturitní zkoušky. Dne 01.10.1971 nastoupil na Vysokou školu zemědělskou v Praze, Fakultu provozně ekonomickou, kterou ukončil ke dni 30.06.1976. Žalovaná při výpočtu výše starobního důchodu zahrnula do doby pojištění celou dobu středoškolského studia do dosažení věku 18 let, která podle osobního listu důchodového pojištění připojeného k žalobou napadenému rozhodnutí spadala do období od 01.07.1967 do 31.07.1967 a od 01.09.1967 do 12.11.1969. Do náhradní doby pojištění však s odkazem na ustanovení § 13 odst. 2 větu druhou ZDP započítala pouze dobu prvních šesti let středoškolského a vysokoškolského studia po dosažení věku 18 let, a to za období od 13.11.1969 do 12.11.1975. Zbývající dobu vysokoškolského studia za období od 13.11.1975 do 25.07.1976 pak žalovaná v tomto směru pominula.

Soud si je vědom skutečnosti, že v předchozích právních předpisech upravujících důchodové zabezpečení se za dobu zaměstnání (náhradní dobu) považovala celá doba studia po ukončení povinné školné docházky (viz ustanovení § 8 odst. 1 písm. f) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, § 6 odst. 1 bod 4 zákona č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení, a § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 55/1956 Sb., o sociálním zabezpečení). Tak tomu bylo i v původním znění ZDP, který v ustanovení § 13 odst. 1 stanovil, že *za dobu pojištění se považují též doby zaměstnání získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem*. Teprve novelou zákona o důchodovém pojištění č. 425/2003 Sb. byla s účinností od 01.01.2004 do ustanovení § 13 odst. 2 vložena věta druhá, podle níž se za náhradní dobu pojištění považuje též doba studia získaná před 01.01.1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let. Touto změnou právní úpravy změnila doba studia získaná před účinností ZDP svou právní povahu a pro účely vzniku nároku na dávku důchodového pojištění a stanovení její výše ji lze započítat mezi náhradní dobu pojištění maximálně v délce šesti let po dovršení 18. roku věku pojištěnce. O zbývající nezapočtenou dobu studia se tak snižuje doba celých roků pojištění, z nichž se podle ustanovení § 34 odst. 1 věty první ZDP stanoví výše procentní sazby starobního důchodu. Podle věty druhé téhož ustanovení se navíc takto redukováná náhradní doba pojištění pro stejné účely započítává pouze v rozsahu 80 %. Žalobci byl přiznán starobní důchod od 13.07.2014, takže v projednávané věci byla aplikována pro něj méně výhodná nová právní úprava, jež nově hodnotila dobu studia získanou před její účinností.

Nárok na důchod vzniká přitom dnem splnění podmínek stanovených ZDP v ustanovení

§ 54 odst. 1. Na starobní důchod má podle ustanovení § 28 ZDP nárok pojištěnec, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanovené věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v uvedeném zákoně. Stanovení podmínek pro vznik nároku na

starobní důchod, jakož i na způsob stanovení jeho výše, je v dispozici zákonodárce, který je může novou právní úpravou měnit i v neprospěch pojištěnců, neboť v opačném případě by nemohl reagovat na aktuální společenské, ekonomické či sociální poměry a neměl by tak nástroje pro udržení funkčnosti systému důchodového pojištění a zajištění příslušných sociálních práv všech pojištěnců. Takto ostatně zákonodárce několikrát postupoval, a to například při stanovení pozdějšího důchodového věku a vyšší doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod, jakož i při redukci náhradních dob pojištění či jejich méně výhodného zápočtu pro účely stanovení procentní výměry starobního důchodu. Z hlediska atributů demokratického právního státu je podstatné, aby k takovým změnám nedocházelo svévolně, iracionálně, neodůvodněně a diskriminačně, nicméně při splnění těchto předpokladů nelze stanovení přísnějších podmínek pro vznik nároku na důvodu či pro jeho výši upřít. Na podmínky pro vznik nároku na starobní důchod je zapotřebí nahlížet toliko jako na právní skutečnosti, tedy na okolnosti, s nimiž právní normy spojují vznik nároku na starobní důchod a pomocí nichž se určuje výše této dávky. Jedná se přitom o složené skutečnosti, neboť vznik nároku na starobní důchod a možnost stanovení jeho výše jsou zákonem podmíněny existencí několika jednotlivých právních skutečností, přičemž příslušné následky vznikají až splněním poslední z nich.

Pokud se týká namítaného ustanovení § 13 odst. 2 věty druhé ZDP, k jeho ústavnosti již Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 24.08.2010, č.j. 4 Ads 13/2010-80, v minulosti uvedl: „Proto by jeho ústavnost mohla být zpochybněna pouze v případě, kdyby v něm obsažená změna týkající se hodnocení doby studia, která jde k tíži pojištěnců, byla svévolná, neracionální, neodůvodněná či diskriminační, jak již bylo zmíněno. Takovým způsobem však na uvedenou změnu právní úpravy nelze nazírat. Ta totiž byla schválena za účelem sjednocení hodnocení doby studia pro účely důchodového pojištění, které doposud bylo posuzováno rozdílně v závislosti na tom, v kterém období studium probíhalo. Dále byla uvedená právní úprava odůvodněna nutností postupně snižovat rozsah náhradních dob pojištění hodnocených pro účely důchodového pojištění, za které se neodvádí pojistné, a to v zájmu zajištění stabilizace systému důchodového pojištění (srov. důvodová zpráva k vládnímu návrhu na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb.,

o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, 4. volební období Poslanecké sněmovny, sněmovní tisk č. 396/0, www.psp.cz). Uvedené důvody, které vedly zákonodárce ke změně hodnocení doby studia, lze tedy považovat za legitimní, racionální a odůvodněné. Navíc se nejedná o důvody, které by ztěžovaly možnost získat potřebnou dobu pojištění, neboť šestiletá doba studia po dosažení věku 18. let je zpravidla dostatečně dlouhá na to, aby pojištěnec mohl soustavnou přípravu na budoucí povolání řádně ukončit. Rovněž tak tyto důvody nejsou diskriminační, neboť započítání toliko šesti let studia po dosažení věku 18 let se bez výjimky uplatní na všechny žadatele o starobní důchod bez ohledu na to, zda studovali před účinností zákona o důchodovém pojištění nebo po ní. Diskriminaci pak rozhodně nelze shledat v tom, že po dobu studia, kdy se pojištěnci nepodíleli na financování systému důchodového pojištění (zabezpečení), tak za ně fakticky učinil stát. Naopak právě v této skutečnosti lze spatřovat legitimní důvod pro omezování rozsahu náhradních dob, neboť takové

opatření má za následek snižování znevýhodnění osob, jež do systému důchodového pojištění (zabezpečení) přispívaly svými odvody.“

V důvodové zprávě k zákonu č. 425/2003 Sb. ze dne 30.06.2003 bylo poté ke změně hodnocení doby studia uvedeno: „Podle nyní platné právní úpravy se tedy stejný druh doby účasti na pojištění – studium – hodnotí rozdílně, a to pouze v závislosti na tom, ve kterém období studium probíhalo. Navrhovaná změna právní úpravy sjednotí hodnocení doby studia pro účely důchodového pojištění, což je odůvodněné, a současně bude tato změna v souladu s nutností postupně snižovat rozsah náhradních dob pojištění hodnocených pro účely důchodového pojištění. Pokud jde o hodnocení doby studia, je česká právní úprava ve srovnání se zahraničními velmi výhodná, a to zejména s ohledem na způsob hodnocení doby studia získané před 1. lednem 1996. Tato výhodnost spočívá nejen v tom, že se vůbec doba studia, přestože za ni není odváděno pojistné, započítává pro účely důchodového pojištění, ale zejména v rozsahu, v jakém se započítává. V cizině se při řešení této problematiky (pokud se doba studia pro účely základního důchodového pojištění vůbec započítává) přijímají i velmi razantní opatření (např. v Rakousku byla stanovena podmínka dodatečného zaplacení příspěvků a byl stanoven limit pro zápočet doby studia). (...) Nová úprava sjednocuje zápočet doby studia bez zřetele na dobu, kdy pojištěnec studoval, a tím se zároveň dosahuje úsporného efektu.“ Z výše uvedeného je zřejmé, že si při přijímání zákona č. 425/2003 Sb. zákonodárce do budoucna uvědomil pro rovnováhu systému neudržitelnou situaci započítávat do důchodu několik let bez jakéhokoliv ekvivalentu pojistného, o čemž svědčí rovněž nyní posuzovaná úprava zápočtů doby studia pro výši důchodu. Jestliže tedy žalobce v podané žalobě uvádí, že využil svého ústavně zaručeného práva studovat vysokou školu, dále poctivě pracoval a odváděl prostředky na důchodové pojištění, za což je nyní krácen na dávce důchodového pojištění, nemohl se soud s touto argumentací ztotožnit. Nelze totiž opomenout, že za dobu studia do 18 let věku, která se od roku 1996 hodnotí plně pro výši důchodu, což v minulosti neexistovalo, a za dobu studia po dosažení 18 let věku nikdo do systému důchodového zabezpečení nepřispěl, když tyto náklady nesou dnešní ekonomicky aktivní pojištěnci. Taková situace by byla z ekonomického hlediska zcela neudržitelná, proto bylo důvodem zavedení úpravy dle ustanovení § 13 odst. 2 věty druhé ZPD především dosažení úsporného efektu důchodového pojištění s účelem zajištění srovnatelného důchodového zabezpečení i pro budoucí generace.

Stran žalobcem namítané rovnosti před zákonem poté dovodil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 24.10.2007, č.j. 6 Ads 22/2006-73: „K chápání ústavní maximy rovnosti před zákonem se mnohokrát vyslovil Ústavní soud. Na tomto místě je možno vzpomenout základního rozhodnutí sp. zn. Pl. ÚS 22/92 s právní větou: *Rovnost občanů před zákonem nebyla chápána jako abstraktní kategorie, ale vždy byla přičítána k určité právní normě, pojímána ve vzájemném poměru různých subjektů apod. Pokud bylo z rovnosti učiněno právo, je každý jednotlivec oprávněn, aby stát v mezích svých možností odstranil všechny faktické nerovnosti. Tato konstrukce platí pouze tehdy, uvažujeme-li rovnost jako absolutní. Rovnost relativní, jak ji mají na mysli všechny moderní ústavy, požaduje pouze odstranění neodůvodněných rozdílů. Je věcí státu, aby v zájmu zajištění svých funkcí rozhodl, že určité skupině poskytne méně výhod než jiné. Nesmí však postupovat libovolně. Zákonodárský orgán musí své rozhodnutí podložit objektivními a racionálními kritérii. V rozhodnutí sp. zn. Pl. ÚS 12/94 pak Ústavní soud vyslovil, že každý systém sociálního zabezpečení nese s sebou zvýhodnění určitých sociálních*

skupin podle toho, je-li preferováno spíše hledisko solidarity nebo upřednostňována zásada ekvivalence. Tato úprava je vyhrazena zákonodárci, který nemůže postupovat libovolně, ale při stanovení preferencí musí přihlížet ke sledovaným veřejným hodnotám. V rozhodnutí sp. zn. Pl. ÚS 4/95 Ústavní soud zdůraznil, že nerovnost v sociálních vztazích, má-li se dotknout základních lidských práv, musí dosáhnout intenzity zpochybňující, alespoň v určitém směru, již samu podstatu rovnosti. Konečně pak lze poukázat na rozhodnutí sp. zn. Pl. ÚS 15/02, v němž Ústavní soud zdůraznil, že určitá zákonná úprava, jež zvýhodňuje jednu skupinu či kategorii osob proti jiným, nemůže být sama o sobě bez dalšího označena z porušení principu rovnosti. Zákonodárce má určitý prostor k úvaze, zda takové preferenční zacházení zakotví. Musí přitom dbát o to, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech (legitimní cíl zákonodárce) a mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení (právní výhody) existoval vztah přiměřenosti. V oblasti práv sociálních, v nichž je stát začasté povinován k aktivním zásahům, jež mají odstranit křiklavé aspekty nerovnosti mezi různými skupinami složité rozvrstvené společnosti, disponuje zákonodárce mnohem větším prostorem k uplatnění představy o přípustných mezích faktické nerovnosti uvnitř ní (než v oblasti občanských a politických práv). Volí proto preferenční zacházení mnohem častěji.“ V návaznosti na tyto závěry lze tedy obecně říct, že v případě důchodového zabezpečení se nelze bez dalšího vyhnout i rozdílnému zacházení s různými skupinami osob. Podle názoru krajského soudu však nelze hodnotit jako nepřipustnou nerovnost, pokud zákon stanovuje maximální dobu studia započitatelnou jako náhradní dobu pojištění. Je to řešení zvolené zákonodárcem pro zajištění zvoleného cíle, přičemž toto řešení má objektivní a rozumné zdůvodnění (viz výše). Případný rozdíl mezi osobami narozenými v témže kalendářním roce není sám o sobě podle přesvědčení zdejšího soudu s to založit diskriminaci (nerovnost před zákonem), jež by nesla dokonce prvky neústavnosti.

Krajský soud proto uzavírá, že diskriminaci nelze shledávat pouze v tom, že po dobu studia, kdy se žalobce nikterak nepodílel na financování systému důchodového pojištění (zabezpečení), neboť tak za něj fakticky učinil stát. Naopak právě v této skutečnosti lze spatřovat legitimní důvod pro omezování rozsahu náhradních dob a jejich redukování počtu pro účely procentní výměry výše starobního důchodu, neboť takové opatření má za následek snižování znevýhodnění osob, jež do systému důchodového pojištění přispívaly svými odvody. Objektívni důvody, pro které žalobce nemohl dokončit studium v šestileté lhůtě od dosažení věku 18 let (tj. nástup do první třídy základní školy tzv. „o rok později“), pak nelze brát při hodnocení doby studia v úvahu, avšak ani v této skutečnosti nelze spatřovat projev diskriminace, neboť jednotlivé podmínky potřebné pro vznik nároku na starobní důchod musí být formulovány obecně a nemohou pamatovat na všechny situace, které by jejich naplnění mohly objektivně bránit. V obdobné situaci jako žalobce se taktéž nachází všechny „děti“ narozené po 31. srpnu jednotlivých kalendářních let, neboť povinná školní docházka začínala od počátku školního roku následujícího po dni, kdy dítě dovršilo šestý rok věku. Rozdílný přístup tak vyplývá z data narození (tedy z objektivní skutečnosti), což nelze klást za vinu zákonodárci. V případě žalobce se tak nejedná o rozdílné zacházení oproti jiným pojištěncům ve stejné situaci a neodpovídající požadavkům zakotveným v právním předpise. Naopak hodnocení doby studia po 18. roce věku do celkové doby pojištění pro účely nároku na starobní důchod, ačkoliv za tuto dobu nebylo odváděno žádné pojistné ze strany žalobce, lze chápat toliko jako dobrodiní státu, které však nelze považovat za bezmezné. Nad rámec takového dobrodiní, které ani v okolních evropských státech není

běžné, poté nelze po státu požadovat generální uznání doby studia přesahující stanovenou šestiletou lhůtu (byť byla překročena z objektivních důvodů) ve všech skutkově shodných případech.

Jestliže tedy žalobce fakticky požadoval odstranění tvrdosti zákona a uznání celé doby jeho vysokoškolského studia, musí soud poznamenat, že není jeho pravomocí odstranit případnou tvrdost zákona, neboť mu žádný zákon takovou pravomoc nesvěřuje. Soud nemůže pružně přizpůsobovat výklad jakéhokoli právního ustanovení momentální skutkové situaci a měnit či přepisovat zákona jen pro tvrdost jeho aplikace. Takovým způsobem by soud vykročil z mezí, které mu v systému dělby moci ukládá český právní řád. K tomu slouží institut odstranění tvrdosti zákona ve smyslu ustanovení § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Tento institut slouží jako korektiv přísnosti nebo nespravedlnosti dopadů právních předpisů důchodového pojištění. Žalobce tohoto institut využil, avšak ministryně práce a sociálních věcí jeho žádosti nevyhověla.

Žalovaná správně dovodila, že ustanovení § 13 odst. 2 věta druhá ZDP znamená, že zákon ukládá žalované hodnotit dobu studia před rokem 1996 po dobu prvních šesti let po dosažení věku 18 let a neumožňuje žalované hodnotit veškerou dobu studia, i když toto studium trvalo déle. Krácení této náhradní doby pojištění na 80 % při stanovení výše procentní sazby výpočtového základu poté vychází z ustanovení § 34 odst. 1 věta třetí ZDP. Soud proto mohl aprobovat závěr žalované o tom, že doba studia žalobce spadá ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 věty druhé ZDP pod náhradní dobu pojištění pouze v období od 13.11.1969 do 12.11.1975. Žalovaná proto postupovala správně, pokud započítala právě tuto (nikoli celkovou) dobu studia žalobci ve výši 80 %, čímž došlo k počítání procentní výměry výše jeho starobního důchodu ze 44 let pojištění, nikoliv ze žalobcem požadovaných 45 let pojištění. V projednávané věci postup žalované spočívající v nezapočítání celé doby studia do náhradní doby pojištění žalobce nebyl diskriminační, když výklad ustanovení § 13 odst. 2 ZDP byl ze strany žalované učiněn zcela správně a v souladu s účelem, jehož mělo být předmětným ustanovením dosaženo.

S ohledem na shora uvedené soud neshledal důvod k předložení věci Ústavnímu soudu dle čl. 95 odst. 2 Ústavy. Dle názoru soudu úprava zakotvená v ustanovení § 13 odst. 2, věty druhé, ZDP plně sleduje cíle vytyčené důchodovým systémem, a pokud jde o vztah k ekvivalenci a finanční udržitelnosti, jedná se o úpravu racionální, rozumnou a zcela legitimní, přičemž právní nástroje k tomu nezbytné soud považuje za sledující hledisko přiměřenosti.

V.

Závěr a náklady řízení

Optikou shora učiněného náhledu je proto zřejmé, že postup žalované nevybočil z rámce zákonem stanovených právních hledisek, v odůvodnění rozhodnutí jsou správně posouzeny rozhodující právní i faktické skutečnosti, z nichž žalovaná vycházela, skutková zjištění jsou přehledně a srozumitelně uvedena a vyplývají z provedených důkazů.

Skutkový stav věci byl tedy zjištěn v souladu s ustanovením § 3 správního řádu. Soud neshledal ve správním řízení žádná procesní pochybení, která by měla za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.

Soud tak neshledal žádný z uplatněných žalobních bodů důvodným a nad rámec uplatněných žalobních bodů nezjistil žádnou vadu, jež by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a k níž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Soud proto žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

Výroky II. a III. o náhradě nákladů řízení jsou odůvodněny ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., když úspěšné žalované nevznikly náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti a žalobce nebyl v řízení úspěšný, pročez nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 27. září 2018

JUDr. Petr Polách, v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.